

Symposium tucht- en strafrechtelijke rechtsvervolging in de gezondheidszorg

De samenwerking tussen de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en het Openbaar Ministerie

mr. Q.J.M.A. (Quirine) Amelink
PhD candidate ESHPM
Senior juridisch adviseur IGJ
amelink@eshpm.eur.nl

Rotterdam, 15 mei 2023

Promotieonderzoek: Samenspel van toezicht en opsporing op het gebied van de gezondheidszorg

Aanleiding: Samenwerking tussen toezicht en opsporing in het zorgveld wordt niet altijd als even gemakkelijk ervaren

Onderzoeksvraag: Hoe zou het samenspel tussen opsporing en toezicht op het gebied van de zorg kunnen worden geoptimaliseerd?

- Op welke wijze wordt er door de IGJ en het OM samengewerkt op het gebied van normhandhaving in de zorg?
- Doen er zich (juridische) knelpunten voor in de samenwerking?
- Welke oplossingen voor die knelpunten zijn denkbaar en haalbaar?

Doel: Aanknopingspunten bieden voor IGJ en OM om de samenwerking te optimaliseren

Verloop van het onderzoek

- **Studie 1:** Hoe verloopt het samenspel van toezicht en opsporing op het gebied de zorg in de praktijk? Wat gaat goed en wat zijn de uitdagingen?
- **Studie 2 en 3:** Juridisch kader en juridische knelpunten
- **Studie 4:** Vervolgonderzoek naar (oplossingen voor) de in studie 1 geconstateerde uitdagingen (niet juridisch)

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

- Staatstoezicht op de volksgezondheid

Toezicht op de naleving en de opsporing van overtredingen van het bepaalde bij of krachtens wettelijke voorschriften op het gebied van de volksgezondheid, een en ander voor zover de ambtenaren van het Staatstoezicht daarmee zijn belast bij of krachtens wettelijk voorschrift

- Inspecteurs zijn toezichthouder in de zin van de Algemene wet bestuursrecht
- Beschikken over een bestuursrechtelijk instrumentarium

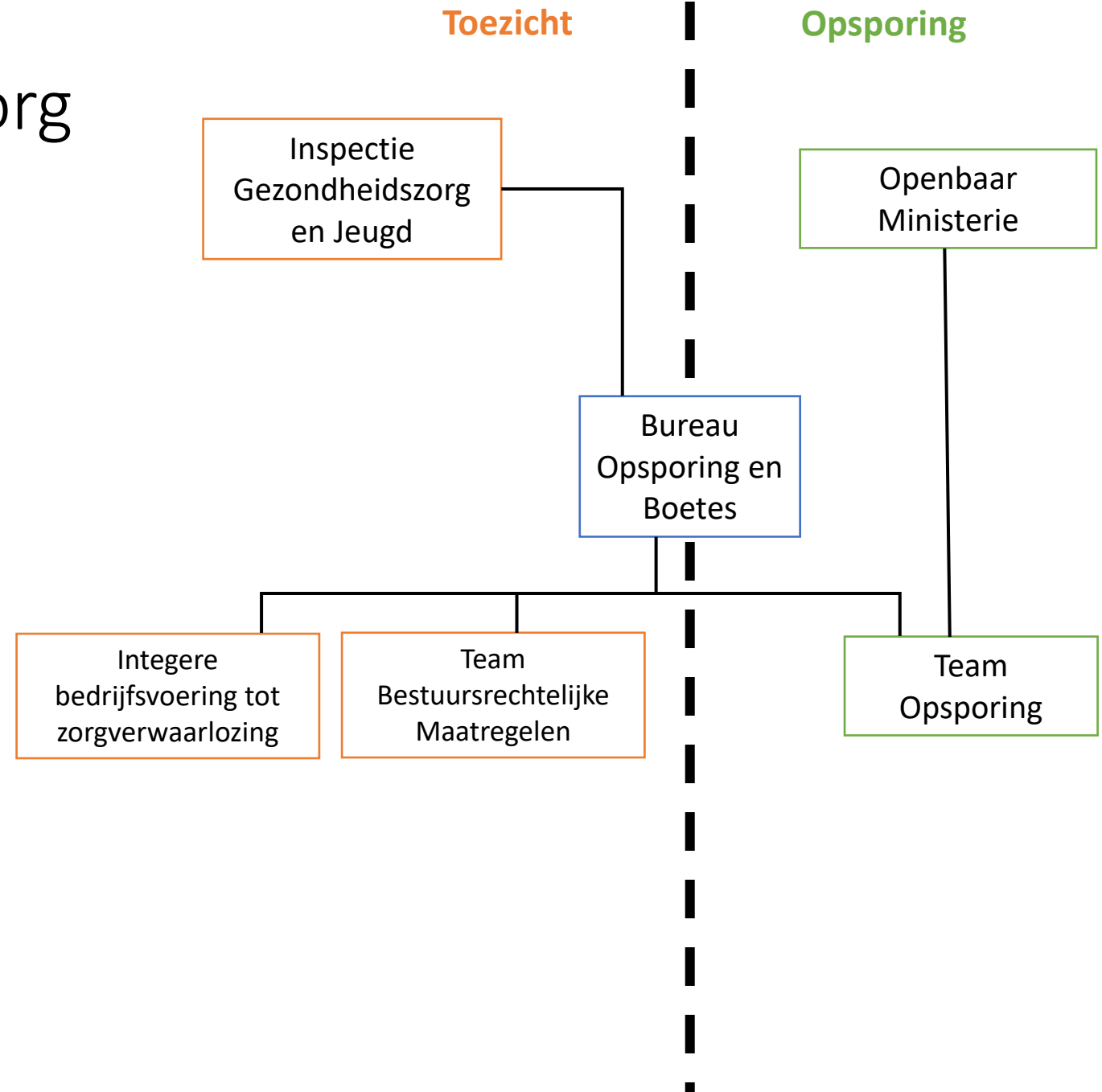
Openbaar Ministerie

- Expertisecentrum Medische Zaken
- Medische officier van justitie bij elk arrondissementsparket

Opsporing door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

- Bureau opsporing en boetes
- Buitengewoon opsporingsambtenaren belast met de opsporing van bepaalde strafbare feiten op het gebied van de zorg
 - Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd 2020

STAATSCOURANT

Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.

Nr. 269

10 januari

2022

Samenwerkingsprotocol gezondheidszorg tussen de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en het Openbaar Ministerie 2021, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Samenwerkingsprotocol
Gezondheidszorg
IGJ en OM

“Volksgezondheid is een groot goed dat zo nodig bestuursrechtelijk, tuchtrechtelijk en/of strafrechtelijk optreden vereist. Om optimale kwaliteit en veiligheid van zorg te waarborgen streven de IGJ en het OM naar een zo effectief, efficiënt en proportioneel mogelijke inzet van toezichts- en handhavinginstrumenten. Het mogelijk gelijktijdig onderzoeken van eenzelfde feitencomplex vereist een tijdige onderlinge afstemming en een integrale benadering”

Tripartite overleg

- IGJ toezicht, IGJ opsporing en OM
- Overleg op casusniveau
- Afstemming:
 - Uitwisselen van expertise
 - Inzet toezicht/opsporing of handhaving/vervolging
 - Voorkomen collusie
 - Communicatie
 - Mogelijkheden voor gegevensuitwisseling

Grondslagen voor gegevensuitwisseling tussen IGJ en OM

IGJ → OM

- OM kan bij IGJ gegevens vorderen in het belang van het strafrechtelijk onderzoek (art. 126nc e.v. Sv)
- OM kan bij IGJ rechter-commissaris een machtiging voor inbeslagneming vorderen (art. 104 e.v. Sv)
- IGJ doet aangifte van een strafbaar feit (art. 161 en 162 Sv)

OM → IGJ

- IGJ kan bij OM verzoek doen om strafvorderlijke informatie (art. 39f Wjsg)
- OM kan uit eigen beweging strafvorderlijke gegevens verstrekken door een melding te doen bij de IGJ (art. 39f Wjsg)

Wilsafhankelijk materiaal

- Nemo tenetur-beginsel: van toepassing bij een criminal charge
- Wilsafhankelijk materiaal is materiaal waarvan het bestaan afhankelijk is van de wil van de verdachte.
- Mag niet worden gebruikt voor criminal charge indien tijdens toezicht onder dwang verkregen
- Afspraak Samenwerkingsprotocol IGJ –OM
 - Tijdens het toezicht verzameld wilsafhankelijk materiaal wordt door de IGJ niet verstrekt aan het OM

Geheimhouding en verschoning door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

- Op ambtenaren van de IGJ rust een afgeleide geheimhoudingsplicht en een afgeleid verschoningsrecht met betrekking tot medische gegevens
 - Artikel 87, tweede lid, Wet BIG
 - Artikel 24, vierde lid, Wkkgz
 - Artikel 25, derde lid, Wkkgz
 - HR 12 februari 2013, NJ 2013/505

Verstrekken medische gegevens n.a.v. vordering of bevel

- Afspraak: medische gegevens vorderen bij de bron
- Indien afgeleid verschoningsrecht:
 - IGJ niet verplicht aan vordering/bevel te voldoen
 - Primair verschoningsgerechtigde bepaalt in beginsel
 - Verstrekken gegevens aan rechter-commissaris in gesloten envelop

Aangifteplicht voor ambtenaren

- Artikel 162 lid 1 WvSv
 - Misdrijven
 - *waarmee een inbreuk wordt gemaakt op een regeling waarvan de uitvoering of de zorg tot naleving aan de ambtenaar is toevertrouwd*
- Artikel 162 lid 3 WvSv
 - Uitzondering verschoningsrecht!
 - Is zinvolle aangifte mogelijk zonder doorbreking verschoningsrecht?

Aangifte door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Informele interventies

- > Advies/stimulering
- > Aanspreken
- > Verbeterplan met termijnen
- > Directe maatregel ter beëindiging normafwijking
- > Bestuursgesprek
- > Verscherpt toezicht

Bestuursrechtelijke interventies

- > Bevel
- > Aanwijzing
- > Last onder dwangsom
- > Last onder bestuursdwang
- > Bestuurlijke boete

Tuchtrechtelijke interventies

- > Indienen tuchtklacht
- > Voordracht Regionaal Tucht College

Strafrechtelijke interventies

- > [Aangifte bij OM](#)

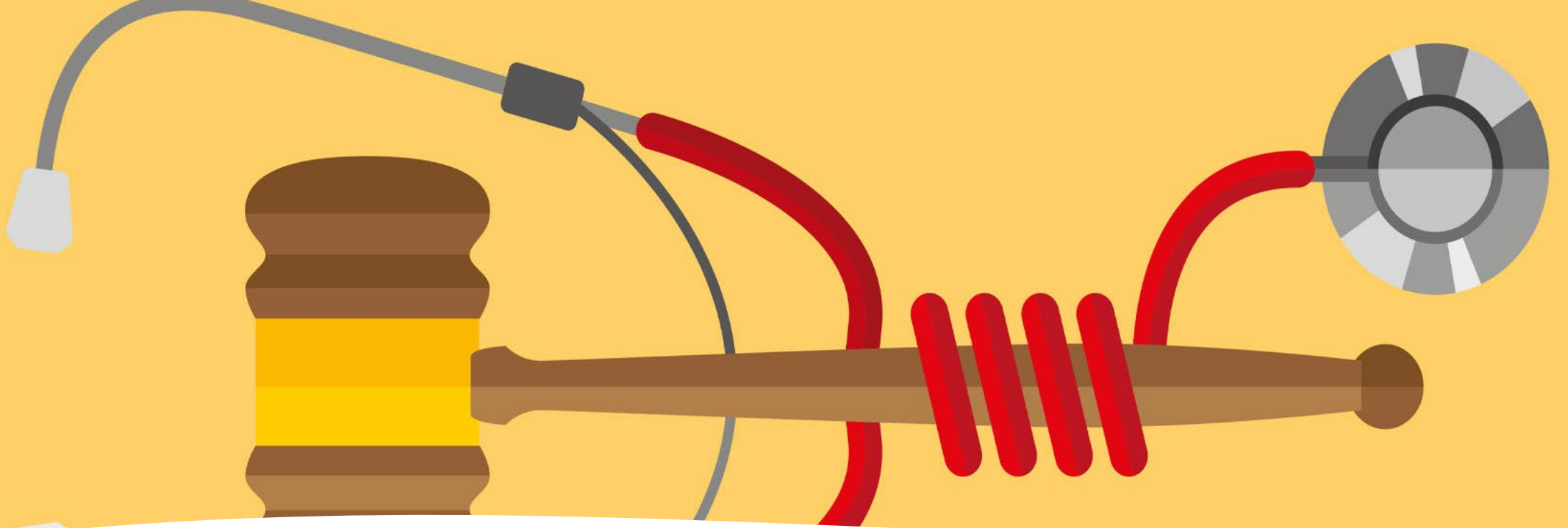
Verstrekken medische gegevens bij aangifterecht

- Uitgangspunt: toestemming geheimhouder
- Indien geen toestemming:
 - Noodzakelijkheid gegevens?
 - Zeer uitzonderlijke omstandigheden?

Zo ja:

- IGJ zal tóch verstrekken
- Kennisgeving aan zorgverlener
- Kort geding?

Een wettelijke
grondslag voor
verstrekking?

De inspecteur is verplicht ter zake van door hem ingediende klaagschriften aan de ambtenaren van het openbaar ministerie de door hen gevraagde inlichtingen te verstrekken. Hij kan de in de eerste volzin bedoelde ambtenaren ook uit eigen beweging ter zake inlichten.

- Artikel 65, zevende lid, Wet BIG

Nog een wettelijke grondslag voor verstrekking?

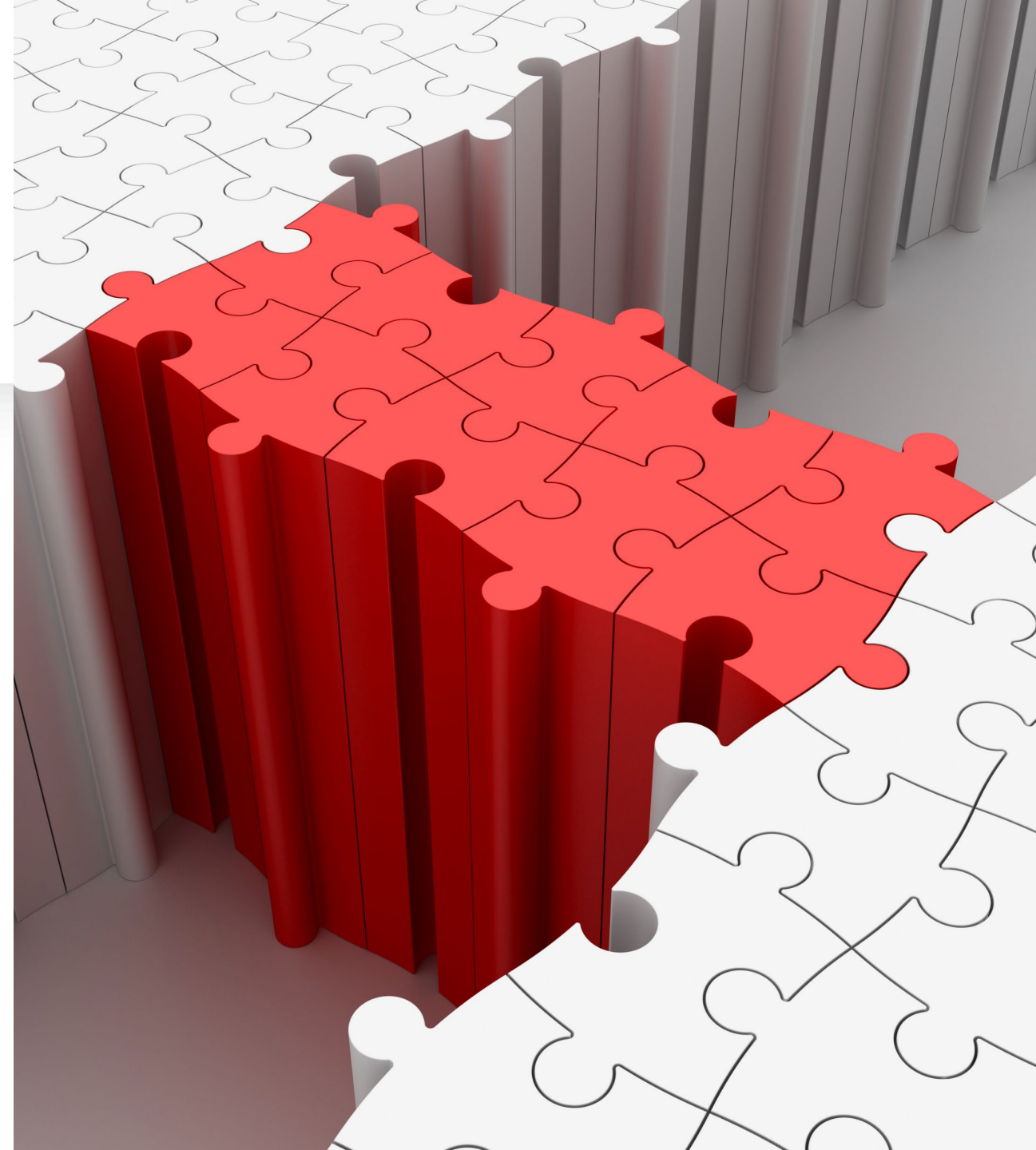
Indien de inspectie vaststelt dat sprake is van een situatie die voor de veiligheid van cliënten of de zorg een ernstige bedreiging kan betekenen, neemt hij passende maatregelen, het in kennis stellen van justitiële autoriteiten daaronder begrepen.

- Artikel 25, vierde lid, Wkkgz

Wat betekent dit voor de voorgenomen afstemming over handhaving en vervolging?

- Verstrekken van medische gegevens door de IGJ aan het OM slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden en eventuele verstrekking vindt plaats in eindfase IGJ-onderzoek
 - OM is niet of later op de hoogte van feitencomplex
 - OM beschikt niet (of later) over medische gegevens

Stelling

Is er eigenlijk wel sprake van samenwerking tussen de IGJ en het OM waar het gaat om straf- en tuchtrechtelijke rechtsvervolging?

Zou dat er moeten zijn?

Vragen?

Referenties

- Toezicht en opsporing door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Een verkenning van juridische knelpunten | Tijdschrift voor Toezicht | 2022, nr. 2/3 | Quirine Amelink, Lorraine Schleeper, Ian Leistikow en Marianne Hirsch Ballin
- De aangifteplicht voor ambtenaren nader bekeken. Plichten en beperkingen voor toezichthouders die op strafbare feiten stuiten in het zorgveld | Tijdschrift voor Bijzonder Strafrecht en Handhaving | 2023, nr. 5 | Quirine Amelink, Judith Smeur, Jan-Willem Weenink en Ian Leistikow